

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง สืบเสาะ วิเคราะห์สาร (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง นิทรรศการปลูกปัญญา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง สืบเสาะ วิเคราะห์สาร (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การอ่านวิเคราะห์สาร เป็นการอ่านเพื่อแยกแยะข้อความที่อ่านอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างองค์ประกอบ หลักการและเหตุผลของเรื่อง จนสรุปได้ว่าแต่ละส่วนเป็นอย่างไร สัมพันธ์กันอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ประกอบด้วย

๑. การอ่าน เริ่มต้นด้วยการอ่านเนื้อหาหรือข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์อย่างละเอียดและรอบคอบ เพื่อเข้าใจเนื้อหาอย่างเต็มที่โดยไม่พลาดข้อมูลสำคัญใด ๆ
๒. การตีความ หลังจากอ่านเนื้อหาเสร็จสิ้นแล้ว ผู้อ่านจะตีความเนื้อหาที่อ่านนั้น ๆ โดยการตั้งคำถามและพิจารณาสิ่งที่ได้อ่านอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายและข้อคิดของผู้เขียน
๓. การวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่ผู้อ่านใช้ข้อมูลที่ได้อ่านและความเข้าใจที่ตีความมา เพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยรวม ซึ่งอาจจะเป็นการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎี หรือการเปรียบเทียบกับประสบการณ์หรือความรู้ที่มีอยู่แล้ว
๔. การสรุป เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้อ่านจะสรุปความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้อ่าน โดยสรุปออกมาในรูปแบบที่กระชับและชัดเจน

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ใช้สายตาและสมองรับรู้ความหมาย รวมทั้งความเข้าใจจากสิ่งที่อ่าน หากมนุษย์ไม่มีการจดบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของตนเอง อีกทั้งมนุษย์ไม่รู้จักรความหมายของภาษาที่กลุ่มชนนั้น ๆ ใช้บันทึกโดยเฉพาะไม่รู้จักรการอ่าน ย่อมทำให้มนุษย์ขาดการเรียนรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ฐปะนิย นาคทรพ และคณะ (๒๕๔๖ : ๕๕-๕๖) กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านสรุปได้ดังนี้

๑. การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ
๒. การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนางานของตนได้
๓. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนรุ่นต่อ ๆ ไป
๔. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดอ่านและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่าน เมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้า ก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญา เป็นคนฉลาดรอบรู้ได้
๕. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้กับตนเองที่ง่ายที่สุดและได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด
๖. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีบุคลิกที่ดีทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านบ่อยครั้งมาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

๗. การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์ และสังคม

๘. การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสารและการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

สอวค ดำเนินสวัสดิ์ และคณะ (๒๕๔๖ : ๔๘) แบ่งลักษณะการอ่านเป็น ๕ ชนิด คือ

๑. การอ่านอย่างคร่าว ๆ เป็นการอ่านเพื่อสำรวจว่า ควรจะอ่านหนังสือเล่มนี้ละเอียดต่อไปหรือไม่ โดยอ่านเพียงชื่อเรื่อง หัวข้อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง คำนำ หรือการอ่านเนื้อหาบางตอนโดยรวดเร็ว

๒. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านเพื่อเก็บแนวคิดที่ต้องการ และอ่านข้ามตอนที่ไม่ต้องการ

๓. การอ่านเพื่อสำรวจเนื้อหา เป็นการอ่านเพื่อทำเป็นบันทึกย่อ หรือทบทวนเพื่อสรุปสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมด

๔. การอ่านเพื่อศึกษาอย่างลึกซึ้ง เป็นการอ่านละเอียด เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่อ่านอย่างชัดเจน

๕. การอ่านเพื่อวิเคราะห์และวิจารณ์ เป็นการอ่านละเอียด เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาว่ามีความหมายและมีความสำคัญอย่างไร รวมทั้งแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

การอ่านแต่ละชนิดมีจุดประสงค์ต่างกัน และใช้เนื้อหาต่างกัน ผู้อ่านควรพิจารณาว่า ใช้การอ่านในลักษณะใดบ้างในชีวิตประจำวัน และพิจารณาว่าตนมีประสิทธิภาพในการอ่านหรือไม่โดยใช้เกณฑ์ขั้นต้น ดังนี้

๑. เข้าใจรายละเอียดของเนื้อเรื่อง

๒. จับใจความสำคัญของเรื่องได้

๓. สรุปความคิดหลักของเรื่องได้

๔. ลำดับความคิดในเรื่องได้

๕. คาดคะเนเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏในเรื่อง หรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้